

Rezime Izvještaja guvernera – Novembar 2015

Ažurirano: 02.02.2016. godine

U Izvještaju guvernera za novembar 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u novembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema podacima Monstat-a realni rast BDP-a Crne Gore u 2014. godini iznosi 1,8%, dok je u prvom, drugom i trećem kvartalu 2015. godine ostvaren realni rast od 3%, 3,7% i 4,2%, respektivno, u odnosu na isti period 2014.

Cijene su u novembru 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, manje za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u novembru iznosila 1,4%.

U prvih jedanaest mjeseci 2015. godine u odnosu na isti period 2014. zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 10,9%. Rast proizvodnje je zabilježen u sektoru prerađivačke industrije od 22,1%, dok je pad zabilježen u sektorima snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 2,1% i u sektoru vađenja rude i kamena od 5,4%. Broj dolazaka turista, u prvih jedanaest mjeseci 2015. godine, veći je za 12,8%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast broja noćenja iznosio 15,6%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika, za prvih devet mjeseci 2015. godine u odnosu na isti period prethodne veći za 1,6%, dok je prevoz robe povećan za 5,1%. U istom periodu povećan je broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju za 1,9%, dok je prevoz robe povećan za 16,3%. U željezničkom saobraćaju, u posmatranom periodu, prevoz putnika veći je za 11,1%, dok je prevoz robe veći za 22,6%.

U šumarstvu je u prvih jedanaest mjeseci 2015. godine, proizvedeno ukupno 340.017 m³ šumskih sortimenata, što je za 18,0% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2015. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 7% i rast efektivnih časova rada od 4,8% u odnosu na isti period 2014. godine.

Prosječan broj zaposlenih u novembru 2015. godine iznosio je 174.402 lica, što je za 0,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 1,2% više u odnosu na novembar 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u novembru 2015. godine iznosio 37.930 što predstavlja rast od 4,3% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 9,2% u odnosu na novembar 2014. godine.

Na kraju novembra 2015. godine, od 76.597 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.897 ili 19,4% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 1,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju novembra 2015. godine iznosio 558,1 milion eura, i bio je za 2,4% veći na mjesečnom nivou i za 12,5% veći u odnosu na kraj prethodne godine.

Koncentracija duga na dan 30.11.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 12% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,4% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.524 miliona eura na kraju novembra 2015. godine i bila je za 0,1% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su na kraju novembra iznosili 2.512,2 miliona eura, i ostvarili su pad od 1,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili viši za 6,1%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 75,4% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u novembru 2015. godine iznosili 2.658,9 miliona eura, i neznatno su viši u odnosu na prethodni mjesec, dok su odnosu na kraj 2014. godine viši za 15,2%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 839,4 miliona eura ili 31,6%, dok je sektor stanovništva je učestvovao sa 1.420,2 miliona eura, ili 53,4%. Ukupan kapital banaka na kraju novembra 2015. godine iznosio je 473,1 milion eura, što je za 1% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 6,5% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u novembru iznosili 409,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 8,1%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe pad od 7,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju novembra tekuće godine iznosili 333,5 miliona eura i činili su 13,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 5,8%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe pad od 11,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju novembra 2015. godine je iznosila 8,65%, i bila je niža za 0,14% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,57 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u novembru 2015. godine je iznosila 7,36%, što predstavlja pad od 0,40 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 1,66 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,24% na kraju novembra 2015. godine i bila je niža za 0,03 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine ostvarila pad od 0,61 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 245,4 miliona eura na kraju novembra 2015. godine, i bilježi rast od 556.593 eura ili 0,2% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 30,4 miliona eura ili 14,2%. U novembru pet banaka nije iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 48%, na računu obavezne rezerve u zemlji 30,2%, a u državnim zapisima 21,8%. Tokom novembra 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,3 miliona eura u novembru 2015. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,8%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,2%).

U novembru 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 10 miliona eura kroz 377 transakcija. Ostvareni promet bio je za 8,4 puta viši nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.11.2015. godine je iznosila 2.882,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 1%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju novembra 2015. godine bila 11.286,53 indeksnih poena, bio je niži za 4,7% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.627,07 i zabilježio je pad od 11,9% na mjesečnom nivou. Index MNSE10 je iznosio 935,89 indeksnih poena i bilježi pad od 0,7% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u novembru 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 13,9 miliona eura, dok je u novembru 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 12,9 miliona eura. Deficit budžeta, za jedanaest mjeseci 2015. godine, iznosio je 266 miliona eura, odnosno 7,3% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u novembru iznosili su 95,9 miliona eura ili 2,6% BDP-a, što je u odnosu na plan za novembar niže za 4,9%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u novembru 2014. godine, ostvaren je pad od 2,6%. Izdaci budžeta u novembru iznosili su 109,8 miliona eura ili 3% BDP-a, što je za 15,8% niže u odnosu na plan za novembar 2015. godine, a 1,4% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u novembru 2014. godine.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2015. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.304,3 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 329,2 miliona eura ili 9% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 1.975,1 milion eura ili 54% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 58,8% BDP-a.

U periodu januar-septembar 2015. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 26,6% u odnosu na isti period 2014. godine i iznosio je 208,5 miliona eura. Smanjenje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja suficita na računu usluga i primarnog dohotka. U posmatranom periodu zabilježen je pad izvoza (12,1%) uz istovremeni rast uvoza roba (3,7%), što je rezultiralo većim deficitom na računu roba koji je iznosio 1,1 milijardu eura i za 7,5% je veći nego u istom periodu prethodne godine. Na računu usluga zabilježen je suficit u iznosu od 777,7 miliona eura, i bio je veći u odnosu na isti period 2014. godine za 17,2%. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-novembar 2015. godine iznosio je 573,4 miliona eura i za 79,7% je veći nego u istom periodu prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u novembru.

U novembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u radu XVI sjednice Komisije za evropske integracije, održane 3. novembra u Podgorici, na kojoj je razmatrana mogućnost realizacije zaostalih obaveza iz prva tri kvartala i priprema IV kvartalnog izvještaja o realizaciji obaveza po Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (2015–2018). Na zahtjev Ministarstva finansija i Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija dostavljen je prilog iz oblasti platnog bilansa za sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku. Ostvareno je i učešće na redovnom sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, koji je održan 17. novembra u Podgorici.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.